HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וכחללה בשתי אצבעות חוזרות למקומן סבר לה כהא דאמר ר"נ אמר רבה בר אבוה [א]י"א מעלות שנו כאן [ב]שש ראשונות בין לקודש בין לחולין שנעשו על טהרת הקודש אחרונות לקודש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקודש מאי איכא בין דרבא לדר' אילא איכא בינייהו סל וגרגותני שמילאן כלים והטבילן למ"ד משום חציצה איכא למ"ד משום גזירה שמא יטביל מחטין וצינוריות בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד סל וגרגותני שאין בפיהן כשפופרת הנוד ליכא ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא סל וגרגותני שמילאן כלים והטבילן טהורין ומקוה שחלקו בסל וגרגותני הטובל שם לא עלתה לו טבילה דהא ארעא כולה חלחולי מחלחלא ובעינן דאיכא מ' סאה במקום אחד [ג]והני מילי בכלי טהור אבל בכלי טמא מיגו דסלקא טבילה לכוליה גופיה דמנא סלקא להו נמי לכלים דאית ביה [א]דתנן [ב]כלים שמילאן כלים והטבילן [ד]הרי אלו טהורין ואם לא טבל מים המעורבים עד שיהיו מעורבין כשפופרת הנוד מאי קאמר ואם לא טבל ה"ק ואם אינו צריך להטבילו (א) ומים המעורבין עד שיהו מעורבין כשפופרת הנוד והא דרבא ודר' אילא תנאי היא דתניא [ג][ה]סל וגרגותני שמילאן כלים והטבילן בין לקודש בין לתרומה טהורין אבא שאול אומר לתרומה אבל לא לקודש אי הכי תרומה נמי למאן קאמרינן [ו]חברים חברים מידע ידעי א"ה קודש נמי חזי ליה ע"ה ואזיל מטביל תרומה נמי חזי ליה ע"ה ואזיל מטביל לא מקבלינן מינייהו קודש נמי לא נקביל מינייהו הויא ליה איבה תרומה נמי הויא ליה איבה לא איכפת ליה דאזיל יהיב ליה לכהן עם הארץ חבריה ומאן תנא דחייש לאיבה רבי יוסי היא דתניא א"ר יוסי מפני מה [ז]הכל נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה כדי [ד]שלא יהא כל אחד ואחד הולך ובונה במה לעצמו ושורף פרה אדומה לעצמו אמר רב פפא [ח]כמאן מקבלינן האידנא סהדותא מע"ה כמאן כרבי יוסי וניחוש לשאלה דתנן [ט]כלי חרס מציל על הכל [ה]דברי ב"ה ב"ש אומרים [ו][י]אינו מציל אלא על אוכלים ועל המשקים ועל כלי חרס אמרו להם ב"ה לב"ש מפני מה [ז]אמרו ב"ש [ח]מפני שהוא טמא ע"ג ע"ה [כ]ואין כלי טמא חוצץ אמרו להם ב"ה והלא טיהרתם אוכלין ומשקין שבתוכו אמרו להם בית שמאי כשטיהרנו אוכלין ומשקין שבתוכו

לעצמו

וכחללה ועוביה. והן ב' אצבעות חוזרות למקומן שאדם יכול לגלגל בתוך חללו ב' אצבעות לכל צד הוי עירוב ומטבילין אף כלים והאי נמי חשש טומאה דאורייתא היא: **גרגותני.** סל גדול מאד שבו מסננין היין בעת הבציר ונותנין אותו תחת קילוח הגת והיין מסתנן בו ויורד לבור כדאמרינן במסכת ע"ז (דף נו:) שלא החזיר גרגותני לגת: **טהורין.** אף לקודש. ורבא לטעמיה דאוקי טעמא גזירה משום כלי שאין בפיו כשפופרת הנוד ובסל ובגרגותני ליכא למיחש להכי: **לא עלתה לו טבילה.** שעשאן כב' מקואות ואין שיעור לא בזה ולא בזה אע"פ שהמים מחברן בין אויר הנקבים אין זה חיבור: **דהא ארעא כולא מחלחלא.** והמים הנובעין כאן באין מנהר גדול ולא חשבינן כמחובר דבעינן מ' סאה במקום אחד: **והני מילי.** (ב) דאמרינן המטביל בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד טמאים בכלי טהור שלא היה הכלי החיצון צריך להטביל: **אבל.** אם הוא צריך להטביל: **מיגו דסלקא טבילה לגופו של כלי.** ליטהר תוכו ע"י מים הנכנסין דרך פיו דכטומאתו כן טהרתו סלקא נמי טבילה לכלים שבתוכו: **הרי אלו טהורין.** לתרומה ולא חלק בין פיו רחב לפיו קצר: **ואם לא טבל כו'.** כדמפרש לה ואם אין צריך להטבילו: **המים המעורבים.** למקוה ואתה בא לטהר על ידיהן כלים שבתוכם עד שיהו מעורבין דרך פה רחב כשפופרת הנוד: **והא דר' אילא.** דאוקי' טעמא משום חציצה וסל וגרגותני נמי כשאר כלים דמו והמטביל כלים לתוכן אינן טהורין לקודש ורבא דאוקי' טעמא דמתני' משום עירוב מקואות והא בסל וגרגותני ליכא למיחש וטהורין תנאי היא: **למאן קאמרינן חברים.** למי אנו אומרים הוראה זו שלא יטביל כלי בתוך כלי לחבר דאילו עם הארץ לא אתי קמן למשאל הלכך לתרומה ליכא למיחש דהא מידע ידיע שיעור עירוב מקואות ולענין כבידו של כלי נמי אם כבד הוא מגביהין אותו: **א"ה קודש נמי.** על כרחך מתני' דקתני אבל לא לקודש בחבר עסקינן דאי ע"ה מי ציית לך ומי אתי קמן למשאל טעמא: **תרומה נמי חזי ליה.** ישראל עם הארץ ומטביל ומשתמש בו תרומה ואח"כ נותנה לכהן: **לא מקבלינן.** תרומה מעם הארץ אלא בשעת הגיתות והבדים שהכל מטהרים את כליהן ע"פ חכמים כדתנן (לקמן דף כד:) עברו הגיתות והבדים והביאו לו חבית של תרומה לא יקבלנה ממנו: **על טהרת יין ושמן.** (ג) לקבל מידם יין לנסכים ושמן למנחות כדתנן במתניתין (לקמן דף כד:) חומר בתרומה שביהודה נאמנין על טהרת יין ושמן: **ובונה במה.** בשעת איסור הבמות ומקטיר לשמים: **כר' יוסי.** דאילו לרבנן לא מקבלינן כדאמר בפסחים בפ' אלו עוברין (דף מט:): **וניחוש לשאלה.** לא נטבול כלי בתוך כלי לתרומה דלמא חזי עם הארץ ועביד הכי ואנו שואלין את כליהן ומשמשין בהן: **דתנן.** במתני' דשיילינן מנייהו: **כלי חרס מציל על הכל.** אם מוקף צמיד פתיל באהל המת. א"נ המת בבית וטהרות בעלייה וארובה פתוחה מן הבית לעלייה והושיבו כלי חרס בפתחה וכלי חרס חוצץ בפני הטומאה דאינו מטמא מגבו ומציל על כל מה שבעלייה: **שהוא טמא כו'.** הכלי הזה היה טמא מתחילתו קודם שנתנו ע"ה על פי הארובה: **והלא טיהרתם אוכלין ומשקין שבתוכו.** אם היה מוקף צמיד פתיל באהל המת והיא היא:

לעצמו

מאי איכא בין רבא לר' אילא. קשיא למורי איכא בינייהו טובא כלי חיצון כשהטביל כלי בתוך כלי למאן דמוקי לה משום חציצה שייך בין בחיצון בין בפנימי ולמאן דמוקי משום גזרה שאין בפיו כשפופרת הנוד ליכא למגזר רק בפנימי דבחיצון ליכא למגזר דבכל ענין טהור והכי משמע לקמן (ד) ה"מ בכלי טהור אבל בכלי טמא מגו דמהניא טבילה לחיצון מהני לפנימי ותירץ לו הר"ר אלחנן דמתניתין בחיצון טהור ופנימי טמא וכן משמע לישנא דקתני מטבילין כלי בתוך כלי הלכך לא שייך ביה טעמא דכבידו של כלי לגבי חיצון וגם רבא מוקי לה הכי בסמוך דקאמר והני מילי בכלי טהור והיינו מתניתין דמיתוקמא הכי ומיהו רש"י מפרש במתניתין מטבילין כלי בתוך כלי בששניהם טמאים ולא נראה דהא אפי' בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד אם היו שניהם טמאים מהני שפיר דמגו דסלקא לחיצון והשתא לפי סברת רש"י איכא למימר דמצי למימר הכי איכא בינייהו חיצון אלא כח דהתירא עדיף ליה דאשכח אף בפנימית סלקא טבילה:

אבא שאול אומר לתרומה וכו'. נ"ע אמאי לא שרינן בעבר והטביל והטבילן קאמר בעבר:

שלא יהא בונה במה לעצמו ושורף פרה לעצמו. דהא לכך נאמנין ע"ה על שמירתה והכי תניא בתוספתא דחגיגה ר' יוסי אומר הכל נאמנין על שמירתה:

לא מקבלין מינייהו. רש"י פירש דבשעת הגיתות נאמנים לפי שחבירים מטהרין כליהן עברו הגיתות והבדים אמרינן דלא מהימן ול"נ דפותח בחביתו לא התירו אם לא סופו משום תחילתו כדקאשיב ליה בפרק קמא דבילה (דף יא:) ואם היו טהורים בדין בלאו הכי נמי משתרי אלא משמע דחכמים ורבי יהודה שוין בטהורים כל ימות הרגל לחוד וכן משמע בש"ס (לקמן דף כו.) כל ישראל כאיש אחד חברים נעשו כולם חברים ברגל והכי משמע בתוספתא בסיפא:

כמאן מקבלין סהדותא מע"ה כרבי יוסי. הר"ר אלחנן אומר דקיימא לן כרבי יוסי וחיישינן לאיבה לפיכך מזמנין עכשיו בכל ע"ה אף על גב דאמרינן בברכות (דף מז:) אין מזמנים על ע"ה וגם רב מנשיא בר תחליפא לא רצה לזמן עליהם והר"י מפרש דלא כל הרוצה ליטול את השם להחזיק לעצמו כתלמיד חכם שלא לזמן על ע"ה בידו ליטול ואין אנו מחזיקים עצמנו כתלמיד חכם לענין זה:

ניחוש לשאלה. נ"ע מאי סלקא דעתך דהאי מקשה פשיטא דבעי טבילה משום מגע עם הארץ:

כלום

מסורת הש"ס

א) מקואות פ"ו מ"ב [וע"ש בר"ש וברמב"ם ובתוי"ט], ב) [במשנה דמקואות איתא דלי שהוא מלא ולכך כתב הר"ש דהא דאיתא כאן הוא ברייתא ע"ש ולפ"ד הר"ש יש לגרוס הכא דתניא אכן היא גופא צ"ע מ"ט לא הביא הש"ס המשנה], ג) [תוספתא פ"ג], ד) עדיות פ"א מי"ד, ה) [במשנה איתא כדברי], ו) כלים פ"י מ"א, ז) [אמרו להם כצ"ל], ח) [לעיל כא.], ט) [לעיל כא:],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומים המעורבין. נ"ב כלומר או מים המעורבין בשניהם צריך עירוב כשפופרת הנוד: (ב) רש"י ד"ה והני מילי הא דאמרינן: (ג) ד"ה על טהרת יין ושמן ומותר לקבל מידם: (ד) תוס' ד"ה מאי איכא וכו' משמע לקמן דקאמר והני מילי:

גליון הש"ס

גמ' שלא יהא כל אחד ואחד הולך. עי' תוי"ט רפ"ה דפרה:

רבינו חננאל

לתרתי משום מעלה אחת משום חציצה עשר ולרבא אחת עשרה. ואמרינן מאי איכא בין לר' אילא ובין רבא איכא בינייהו סל וגרגותני שמילאן כלים והטבילן שרבי אילא סבר כבידן חוצץ ואין טבילה עולה להן ורבא סבר כי אמרינן אין מטבילין בתוך כלים כגון כוסות בכוסות או כוסות בקערות או קערות בקערות וכיוצא בהן שיש בהן מי שפיהן צר וחיישינן דלמא אתי לאטבולי במי שפיו צר פחות מב' אצבעות שוחקות אבל סל וגרגותני פומייהו רויחן טובא לא חיישינן דהא ליכא סל וגרגותני פחות פומייהו מב' אצבעות ואזדא רבא לטעמיה דאמר סל וגרגותני שמילאן כלים והטבילן טהורין מקוה שחלקה בסל וגרגותני הטובל שם לא עלתה לו טבילה מפני שחולקת את המים ואינן נמצאין מ' סאה במקום אחד. ואי אמרת האיכא נקבים קטנים שהמים מבצבצין בהן כמו נביעת מים לא מטהרין כהאי גוונא דהא ארעא כולה חלחלי מחלחלא ובעינן עד דאיכא מ' סאה במקום אחד וה"מ (א) בסל וגרגותני שהן טהורין אבל אם הן טמאין וצריך להטבילן מגו דסלקא להו טבילה סלקא נמי טבילה להני כלין דבגווייהו כמו הדלי דתנן במקואות פ"ו דלי שהוא מלא כלין והטבילן הרי אלו טהורין אם לא טבל המים מעורבין עד שיהא מעורבין כשפופרת הנוד ותריצנה הכי אם לא טבל הכלי אלא הוא טמא וצריך להטבילן כמים מעורבין

רבינו חננאל (המשך)

טבילה עד שיהו המים מעורבין מה שבמקוה עם המים שבתוך הדלי כשפופרת הנוד. ואם אין שם זה השיעור הדלי כיון שהיה טהור חולק המים כמין כותל בתוך המקוה. ואוקימנא לדר' אילא ודרבא כתנאי. ומקשה מ"ט לא חיישינן לתרומה אלא מטהרינן ובקדש לא מטהרינן דגזרינן בקדש שמא יטבול מחטין וצינוריות בכלי טהור שאין בפיו כשפופרת הנוד בתרומה נמי נגזור ופריק רבא כי מטהרינן בהטבלת כלין בתוך כלין בתרומה לחבירים מטהרינן דידעי ולא אתו לאטבולי בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד. ומקשינן אי הכי קדש נמי נשרי ונימא לחבר שרינן ליה דידע ולא אתי למיטעא. ופרקינן בקדש חיישינן דלמא חזי ליה עם הארץ דטביל כלי בתוך כלי שבפיו כשפופרת הנוד. ומקשינן תרומה נמי נגזור משום עמי הארץ. ופרקינן בכלי שאומר ע"ה אני הטבלתיו בתרומה אין מקבלין הימנו לפיכך לא אכפת לן. אי הכי בקדש נמי לא נקבל מיניה ונטהר כלין הנטבלין בתוך כלי בקדש כמו שמטהרין בתרומה. ופרקינן אם לא נקבל מע"ה טהרת כלין בקדש קושרין איבה על החבירין שיאמרו וכי אנן אין אנו מבני ישראל שאינכם מאמינים אותנו. אי חיישת משום איבת ע"ה אפילו בתרומה ניחוש. ופרקינן בתרומה אין חוששין אם לא יקבלה הכהן חבר ממנו הולך ונותנה לע"ה כהן כמותו אבל הקדש לא יכיל למיהביה אלא לחבר ועלתה משום איבת ע"ה לא מטהרין כלים בתוך כלים לקדש אפילו לחברים ור' יוסי הוא דחייש לאיבה של ע"ה. וכר' יוסי מקבלין עדותו של ע"ה. ומקשינן ותוב וניחוש לשאלה דלמא שאיל חבר כלי מע"ה לא שאיל. והא מדתנינן כשטיהרת את הכלי טיהרתו לך ולו אלמא שאלו חברים מהם. ופריק רבא כי שאלינן

וצריך להטבילן כמים מעורבין הן שאין כלי טמא חוצץ ועלתה טבילה לכלי. ואם הדלי טהור שאין צריך כלים מהם מטבילינן להו אי הכי עד דאמרי ב"ה. והלא טהרתן אוכלין ומשקין שבתוכו לימרו דמטבלינן

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פי"ב מהלכות אבות הטומאות ה"א:

ו ב מיי' שם הלכה טז:

ז ג ד ה מיי' שם הלכה א ופ"ג מהלכות מקואות הלכה כו ופ"ו הלכה ח טוש"ע י"ד סימן רא סעיף ט:

ח ו מיי' שם פ"ג הלכה כו ופ' יב מהלכות מטמאי משכב ומושב הלכה א:

ט ז מיי' שם פי"א מהלכות מטמאי משכב ומושב הלכה א:

י ח מיי' פי"א מהל' עדות הלכה ב ועי' שם בכ"מ טוש"ע ח"מ סימן לד סעיף יז:

יא ט י כ מיי' פכ"ג מהלכות טומאת מת הלכה א:

א) מש"כ רבינו וה"מ בסל וגרגותני צ"ע דהא בסל וגרגותני לעולם יש בהן כשפופרת הנוד ומותר לטבול בהם אף אם הן טהורין ועי' רש"י ד"ה וה"מ וצ"ע.